

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. I. Quid sit liberum arbitrium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

eum talem efficere quantum est ex modo suo procedendi à potentia, si alia conditiones ex parte obiecti requisitæ non deessent: siue quòd liberè eliciatur cum directo ordine ad bonitatem aut malitiam cognitam, quatenus eliciens perfectè cognoscit à suo actu hinc & nunc malitiam abesse: talis enim actus ad mores spectat, quatenus morum malitia per eum vitatur; atque ita rectè dicitur moralis.

Sequitur Quintò, solos actus voluntatis esse in se immediatè ac intrinsecè formaliter morales, sicut soli sunt in se formaliter & immediatè liberi: reliquos verò solùm esse morales ratione

actus voluntatis, à quo aliquo modo imperantur & informantur, & ita cum eo actum moraliter vnum constituunt.

Sequitur Sextò, cuius actui etiam voluntatis considerato secundùm suum esse physicum, esse omnino accidentarium quòd habeat aut non habeat esse morale, quo denominetur actus moralis: nam idem actus voluntatis potest initio esse necessarius, siue non liber ob omnimodum defectum aduertentiæ, & postea accedente aduertentiâ fieri liber & moralis sine ulla sui mutatione physica: vt infra fusiùs docebo.

23
Idem actus potest esse modò moralis, modò non.

22
Solutus actus voluntatis est per se & intrinsecè moralis.

DISPUTATIO II.

De libero arbitrio.

VM secundùm omnes constet, vt actus aliqui morales sint, necessariò requiri vt sint liberi, ijque dicantur liberi, qui à potentia liberà procedunt; videndum nobis est quid sit libertas, & cui potentia formaliter insit.

D V B I V M I.

Quid sit liberum arbitrium?

1. Quidam vt hanc difficultatem expediant multum disputant de origine huius nominis: & quia arbitriari, à quo illud deducunt, significat actum intellectus aliquid stauentis, volunt liberum arbitrium potissimùm significare indifferentiam ipsius intellectus, quatenus ex se indifferens est ad varias rationes, ob quas aliquid possit vel appeti vel reijci, simul intelligendas. Hanc autem sententiam maximè sequuntur, vt ex ea cõcludant libertatem ipsius voluntatis potissimùm desumi ab hac intellectus indifferentia. Sed hi frustra laborant. nam, vt ostendi disp. 1. n. 4. nobis non tam est curandum à quo vox aliqua denominetur, aut etiam ad quid significandum sit primò imposta, quàm quo sensu communi vsu hanc illamque disciplinam tractantium vsurpetur. Constat autem arbitrium communi vsu significare tam actum voluntatis quàm intellectus: optimè enim dicimus aliquem omnia agere pro voluntatis suæ arbitrio, id est placito. Vnde S. Bernardus infra citandus vtrumque actum ei tribuit: &, vt infra ostendemus, liberum arbitrium in sola voluntate formaliter consistit.

Malè inquiruntur significatio libertatis arbitrij ex eius deriuatione.

Bernard.

2. Clemens. Variè libertatis arbitrij definitiones.

Author de Eccl. dogm.

Varij autem variè illud definiunt. Clemens (vel si quis alius huius libri auctor) l. 3. Recognitionum, ait: *Arbitrij potestas est sensus anime habens virtutem, qua possit ad quos velit actus inclinari. Sensus autem latius capit pro quauis animi potentia; qua ratione actum voluntatis solemnus etiam sensum vocare, vt dum dicimur iniuriam aut beneficium nobis factum magno doloris lætitiæque sensu percepisse. Auctori verò de Ecclesiæ dogmatibus est, Rationalis voluntas. Et*

D. Bernardus sermone 81. in Cantica de eo ait: *Sicut arbiter in discernendo, ita in eligendo liber, vnde & liberum nominatur arbitrium quòd liceat versari in his pro arbitrio voluntatis.* Alij aliter ipsum definiunt, communiter tamen ferè omnes in eo conueniunt, liberum arbitrium significare potentiam ad agendum & non agendum, sine qua homo, angelus & Deus ita habent suas actiones in sua potestate, vt possint agere aut non agere, prout libuerit. vt docet D. Augustinus l. 1. Retract. c. 9. & Method. l. de Lib. arbitri. vbi ait: *Cùm Deus vellet hominem honorare, dedit ei potestatem qua possit agere quod vellet, &c.*

Bernard.

August. Aes. hodijs.

Vnde Suarez l. 1. de Coniur. c. 3. n. 2. ait potentiam liberam communiter dici eam, *Quæ potestis omnibus ad agendum requisitis potest agere & non agere.* Quam definitionem repetit etiam Alvarez l. 12. de Auxilijs, disp. 115. initio, dicitque eam sub ea forma non reperiri apud Aristot. Lombardum, aut D. Thomam, sed solùm apud aliquos Nominales, & posse habere verum sensum atque etiam falsum: quæ fusiùs ibidem explicat. Sed quamuis hæc definitio siue descriptio ipsidem verbis non reperitur apud dictos Auctores, aut etiam apud Patres, tamen ex ijs quæ libero tribuunt arbitrio, satis colligitur, tamque insinuat apertè Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. vbi libertatem nostiam qua ad Deum conuertimur, in eo ponit, quòd Deo tangente cor nostrum sua gratia possimus eidem assentiri aut dissentiri si velimus. Idem enim esse videtur nos posse agere & non agere tangente Deo cor hominis; &, nos posse agere aut non agere potestis omnibus ad agendum requisitis. Quare non puto vllum Catholicum negare dictam descriptionem legitimo sensu acceptam esse veram. Sed difficultas est quo sensu dicta sint accipienda, an scilicet in sensu composito, an verò in diuiso. de quo agam dubio 3.

3. Suarez.

Alvarez.

Aristot. Lombard. D. Thom. Nominales.

Trident.

D V B I V M II.

An in nobis sit libertas à necessitate?

N Ora, libertatem variè apud Auctores tam sacros, quàm profanos sumi. S. Bernardus

A 3

4
Bernard. l. de